

УДК 316.422

Серга Т.О.

канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНОГО ПРОЄКТУВАННЯ В РІЗНИХ СФЕРАХ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Проектна діяльність сьогодні охоплює не лише теоретичні ідеї, але є практико-орієнтованим процесом, який виходить далеко за межі сучасного виробництва, і тісно пов'язаний з науковою, мистецькою, політичною та суспільною діяльністю людини. Розробка та впровадження медичних

препаратів, зведення спортивних комплексів, проведення виборчої кампанії, мають низку спільних ознак, що характеризують їх як проекти.

Досліджуючи доробки дослідників з цієї проблематики, можемо визначити головні суттєві моменти використання цієї соціальної технології в різних сферах життя суспільства [1].

Суспільна потреба в реалізації раціонального, загальнозначущого потенціалу власності як форми організації суспільної праці є рушійною силою становлення і розвитку соціального проектування в економічній сфері: від надання «розумних» проектних рішень для створення самостійного домогосподарства до проектування макроекономічного розвитку цілих країн, і навіть, усього світу. Довгий час підтримка проектного вирішення економічних завдань була обмеженою, що було обумовлено низьким технічним і організаційним рівнем вирішуваних виробничих завдань, переважанням натурального способу господарювання і т. д. У цих умовах соціально значущий потенціал економічного розвитку підприємства реалізувався, в першу чергу, стихійно, в результаті масового зіткнення інтересів і волі численних, конкуруючих учасників економічних відносин.

Згодом в ході матеріально-технічного розвитку, прогресуючої диференціації праці, формування товарно-грошового ринку, формування величезних комерційно-виробничих організацій, соціальні витрати стихійних економічних процесів стали занадто високими. Водночас з'явилося й об'єктивне підґрунтя для активізації проектного задуму нових моделей економічних відносин як на мікрорівні, так і на макрорівні, більш активного залучення до цього процесу представників громадянського суспільства та держави. Крім того, цьому сприяв прогрес природничих, технічних і математичних наук, досягнення яких мали велике значення для розвитку економічних відносин, оскільки вони безпосередньо пов'язані з матеріально-технічним розвитком природного світу та розгортаються у специфічній грошово-знаковій площині. Власне, цим і пояснюється, чому серед інших видів соціально-проектної діяльності, економічне проектування є найбільш впроваджуваним методом, прийомом і мовою науково-технічної діяльності.

Об'єктом проектування в соціальній сфері є сукупність суспільних відносин, що характеризуються проблематичним функціонуванням або розвитком в умовах забезпечення єдності певних соціальних спільнот: сімей, спільнот, етносів, націй, класів і націй в цілому.

Зростання ролі культурних і духовних чинників у соціальній сфері, у порівнянні, наприклад, з економічними відносинами, змушує деяких дослідників сумніватися в здатності представників державних інститутів проектувати шляхи збереження і розвитку тих чи інших соціальних спільнотей. Тому при проектуванні соціальної сфери необхідно враховувати

процеси саморегулювання соціальних інститутів і уникати спрощення заходів з реформування схеми: «команда – контроль».

У зв'язці з проєктуванням в економічній і соціальній сфері перебуває політична проєктна діяльність, характеристики якої визначаються своєрідністю його об'єкта – політичних відносин, що реалізуються між різними соціально-політичними суб'єктами (класами, націями, партіями, народними рухами, державою, різними інституційними об'єднаннями).

Соціальні проєктанти часто прагнуть вийти за межі політико-правових рамок, намагаючись виступити і творцями моральних норм, і ще більш глибоких екзистенціально-духовних основ людського соціального буття. Таким чином, вони переходять в інший вимір суспільного життя – сферу духовного життя, де соціально-проєктні практики знову зазнають значних змін. Особливості соціального проєктування в духовній сфері визначаються її характеристиками як сукупності суспільних відносин, що виникають у зв'язку зі спеціалізованим виробництвом, розподілом і споживанням духовних цінностей. Підґрунтя цієї сфери знаходить своє відображення в інтегральній категорії «духовність», що означає «теоретико-пізнавальну, художньо-творчу і морально-аксіологічну діяльність людини» [2, с. 179]. Ця діяльність, яка пронизує всі рівні і форми суспільної свідомості, конститується в інституціоналізовані види духовної діяльності: релігійну, філософську, наукову, проєктну, виховну, ідеологічну та ін.

Проєктна діяльність в духовній сфері, яка обов'язково бере участь в публічно-управлінських, політико-державних відносинах, відіграє освітньо-виховну та ідеологічну ролі, забезпечує збереження або, навпаки, трансформацію існуючих суспільних відносин.

Отже, соціальне проєктування можна представити як складний і розгалужений вид духовно-конструктивної діяльності, потенційно і реально присутній у всіх провідних сферах життя суспільства. Воно проявляється там в конкретних формах, зберігаючи при цьому діалогічність соціально-проєктної діяльності в цілому, що забезпечує особливе поєднання суб'єкта і самоорганізованих потреб його об'єкта, їх взаємний перехід і взаємозбагачення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутченко Т. І. Соціальне проєктування : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Соціальна робота» освітньо-професійної програми «Соціальна робота» / Т. І. Бутченко. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. – 107 с.

2. Філософський енциклопедичний словник / гол. ред. колегії В. І. Шинкарук. – Київ : Абрис, 2002. – 744 с.